

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izjema nedelje in praznikov, ter velja po pošti prejemati se avstro-ogrsko dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Za oglasila plačuje se od štiristopne peti-vrste po 12 h, če se oglasilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izločijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oglasila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Justična imenovanja na Štajerskem.

S Štajerskega, 26. avg.

Grof Gleispach je bil nekdanji pravosodni minister v Avstriji. Tista doba odlikovala se je z velenemškimi škandali in grof Gleispach sam je okusil od istih toliko, da se, ko se je povrnil v Gradec kot predsednik višjega deželnega sodišča, ni upal na ulico in da se je le še v zaprtem vozu upal voziti v svoj urad. No, razmere so se zanj izboljšale. Možu je šel ta nemški terorizem do kosti in danes je grof Gleispach ljubljene nemških nacionalcev in Vsenemcev. In po pravici!

Poznali smo viteza Waserja in njegove poskuse, iz našega pravosodja učiniti politično težaštvo, katero bi bilo vsikdar pripravljeno pozabiti na svetost zakona, če se ima opraviti s Slovincem.

A grof Gleispach! Takih imenovanj tudi pod vitezom Waserjem nismo doživeli! Grof Gleispach je bil avstrijski minister, a je še danes minister štajerskih Velenemcev in osobito južnoštajerskih renegatov. Na vsak migljaj, bodisi še tako kilavega nemškega župana iz južne Štajerske, je on poslušen in tako izpadajo tudi njegovi predlogi za imenovanja, katera so v dunajskem pravosodnem ministertvu sveta, kakor evangelij.

Ne samo imenovanja, tudi drugo početje predsednika graškega nadsodišča je tako, da moramo strmeti. Predsednik nadsodišča, kateri ima biti vzornik justične uprave pri skoro milijonu Slovencev, se upa postopati na tak način, kakor bi bil glavni namen njegovega življenja, zatirati slovenski življenj, kjer in kolikor mogoče. Taki ukrepi so tista slavna kolonizacija nemških avskultantov v Celje ob času državnozborskih volitev, upeljava slovenskih kurzov za trdonemške avskultante itd.

Najbolj markantna pa so sodna in notarska imenovanja iz njegove dobe. Sodni uradnik, ki je rojen štajerski Slovenec, mora kakor hitro mogoče na Kranjsko. To je vrhovni princip nastavljanja in

imenovanja sodnih uradnikov in notarjev pod Gleispachom. Na ta način se dela prostor nemškemu avskultantom, kateri se naravnost vabijo v Celje in Maribor, a za svojo lenobo v mladosti, da se namreč niso učili slovenščine, dobivajo še nagrado. Kako mrcvarijsko taki mladeniči, ki naj bi se po Gleispachovem receptu v par mesecih naučili toliko slovenščine, da bi pravilno uradovali, ta s tako težko silo priučeni in nič naučeni jezik, to se vidi iz takih uradnih spisov, kakršnih je nekaj v zadnji dobi prinesel iz Celja »Slovenski Narod«. Da takove kanibalščine živ krst ne ume, je razumljivo. A to je, kar se hoče doseči. Po pravici potem reče prejemnik takovega spisa, da te slovenščine ne razume in to je tista »Schriftsprache«, katero kujejo uradniki a la Marekhl in Duccas in na katero sklicavati se ob priliki niti ministra ne boče sram.

Slovensko odvetništvo in stranke, katere hočejo pri sodiščih slovenski občevati, imajo v takih razmerah hudo stališče. Saj se lahko misli, kako vse škriplje od notranjega gneva v takem adjunktu, ako mora uradovati v tem jeziku, katerega ne ume, katerega ne more govoriti, v katerem pa bi moral težavna pravna slovila sestavljati. Misli se tudi da, s kakovo objektivnostjo vzame takov pravnik v roke akt, katerega mrzi zaradi jezika strank in pri katerem mu potem končno postane glavna reč ne, kaj je po zakonu prav, ali neprav, nego le, kako bi ustvaril odločbo, katera bi se dala vsaj na videz zagovarjati, a tudi če se zgodi krivica tisti stranki, katera se kaže slovensko narodno. Naše pravosodno osobje je več ali manj zastruljeno in kmalu se bo reklo: prazna je publika, da ima še sodnikov v Avstriji. O, ima takih sodnikov tu po južnem Štajerju obilo in če pojde tako naprej, postala bodo naša sodišča filjalke za prusificiranje naših pokrajin.

So pa še drugi uradniki, kateri slovenski sploh nočejo uradovati. Vse pritožbe so zaman. Tako imamo v Slovenski Bistrici, v Mariboru, v Ljutomeru sodne uradnike, ki tudi z obtožencem, kateri

ne govori niti besedice nemški, ne zapišejo nobene izpovedbe drugače, kakor po nemški. S tem se doseže, da tudi državni pravnik sestavi nemško obtožbo, da se vodi cela obravnava v nemščini in se tudi razsodba publicira v nemškem jeziku, a obtožencu, kateri gleda to celo njemu nerazumljivo početje, zatuli se na koncu v odurnem glasu v uho: »Sodnija je spoznala, da boste tri mesece zaprti«. Basta, slovensko živinče, več ti vedeti ni treba!

Da se zamore ta sistem prusificiranja in zakonolomja točno izvrševati, treba je pripraviti osebe. Zato nastane pri vsakem še tako neznatnem imenovanju cel dirindaj. Seveda naša nemčurska klika pridno porabi vsako priliko. Če gre le za sodnega adjunkta v kakovem kotu, že pritiska takov podeželski župan kljuko pri Gleispachu, končno pošlje se še zastopnika politične stranke v boj in vse se izvrši, kakor da bi bil sam Jurij Schönerer justični minister. Ko je šlo za imenovanje nekega adjunkta v Ljutomer, se je pol leta poprej razneslo, kdo da bode imenovan. Sicer dotičnik še ni bil na vrsti, in je tudi z akti bilo dokazano, da nič ne zna slovenski; v mariborskem avskultantovskem kurzu je dobil kljuko iz slovensčine, a grof Gleispach je dal tega protežiranega fanta poklicati v Gradec, ga tam sam, Bog ve po kom, izprašal in fant je postal adjunkt v najbolj slovenskem okraju na južnem Štajerskem. Kako takov mož judicira, se da misliti, a treba je iti samo tje med ljudstvo in malo poprašati in človek se mora čuditi, da je kaj takega mogoče.

V mariborskem okrožnem sodišču dosedaj še noben javni obtožitelj ni spravil slovenske besede črez zobe, razen če je vprašal kakovo pričo v pravi kuhinjski slovensčini. Zato že skrbi Nemanitsch, da se kaj takega ne zgodi. Uradna mesta v državnem pravdnistvu so bila zasedena doslej še vedno z renegati in Nemci. Zdaj, ko je zopet enkrat mesto substituta prazno, je hotelo ministertvo, kar brez razpisa popolniti to mesto z nekim Duchatschem, sinom znanega nekdanjega odvetnika v Mariboru.

Končno pa se je mesto vendarle razpisalo in cela vrsta nadarjenih starejih in bolj kvalificiranih kompetentov se je oglasila, a v kljub temu je že danes jasno, da nihče drugi ne more postati substitut v Mariboru, kakor imenovani gospodek. Tako je že davno odločil Gleispach!

Pri takih razmerah ne zadostuje več stvarna kritika v dunajski zbornici ob času proračunskih debat in stvarna kritika v listih. Ne, v očigled takim razmeram nam morajo na pomoč priti vsi slovenski in drugi slovanski zastopniki. Ako gre namreč tako naprej, potem se bo de naenkrat reklo: ruere in perniciem! Tako zelo napreduje ponemčevanje!

V Ljubljani, 27. avgusta.

Moderna galerija češka in Nemci.

Kraljevina češka je dobila torej ustanovno pismo cesarja Frana Josipa, glasom katerega pošilja cesar iz svojega žepa dva milijona kron za ustanovitev galerije modernega slikarstva, plastike in arhitekture Čehov in čeških Nemcev. Cesar je podaril galerijo kraljevini češki, imenovali so se predsednik kuratorija ter predsednik češke in nemške sekcije. In tako je bila Češka odlikovana pred vsemi drugimi deželami in mesti monarhije, kajti doslej Avstro Ogrska še nima zavoda, ki bi gojil izključno moderno umetnost ter bi podpiral takó izdatno umetniško delovanje. Češka dobi zavod, kakršnega so si želeli že davno in po vseh deželah prijatelji lepe umetnosti; in cesar si je postavil s to galerijo nov večen spomenik. Že preteklo leto, predno je prišel cesar v Prago, je obljubil ustanoviti v prestolici češki moderno galerijo; storil je to koncem zasedanja, kakor v priznanje Čehom, ker so prenehali s svojo obstrukcijo in je mogel državni zbor po tako dolgem času zopet plodonosno delovati. Kajti gotovo je bila zasluga Čehov, da ni minila pretekla sezija samo med nacionalnimi konfliktmi, temveč se je mogel lotiti državni zbor nujnih vprašanj ter jih tudi rešiti. In sedaj, tikoma pred zasedanjem je cesar galerijo faktično usta-

LISTEK.

Po Gorenji Italiji.

Spomini s pota.

2. Milan.

(Dalje.)

Nasproti glavnega vhoda v katedralo se dviga velik bronast spomenik Viktorja Emanuela II. (delo kiparja Ercola Rose). Tudi tu je upodobljen kralj v bojeviti pozi, z mečem v roki, sedeč na rezgetajočem konju. Viktor Emanuel v Benetkah dviga svojo roko s sabljo v neokusno parado, kakor bi hotel komu presekati glavo, milanski pa je desnico povsili, kakor da pozdravlja z mečem v boj hiteče čete. Okoli postavka je okoli in okoli haut relief, kažoč povratek čet v Milanu po bitki pri Magenti. Spomenika Viktorja Emanuela ne pogreša menda nobeno italijansko mesto. Razen v Benetkah in v Milanu sem ga našel tudi v Turinu, Veroni in celo v Vidmu.

A tudi drugih spomenikov se ne manjka v Milanu. Na Piazza della Scala se dviga soha Leonarda da Vinci, na podstavku, na štirih straneh spomenika pa stoje slikarjevi učenci; na Piazza

S. Fedele stoji spomenik poeta Al. Manzonia, na Piazza Cavour je spomenik državnika grofa Camilla Cavourja, v Via Principe Umberto I. stoji spomenik državnika Agosta Bertanija, na Piazza de Mercanti spomenik podestà Tressena na konju, pred Via Dante spomenik pesnika Gius. Parinija, pri foro Bonoparte je bronast kip Garibaldija na konju, na podstavku »revolucija« in »svoboda« ter imena vseh bitk, v katerih je bil Garibaldi; pred justično palačo spomenik Beccarija in končno v javnem ljudskem vrtu (Giardini Publici) spomeniki geologa Stoppanija, generala Sirtorija, pesnika Carla Porte ter Ant. Rosminija in Luc. Manare, dveh piemontskih patriotov.

Poleg teh spomenikov s posameznimi kipi ali celimi skupinami pa je v Milanu še cela vrsta spominskih obeliskov s figuralnimi okraski, med temi najlepši: Monumento delle cinque giornate.

Da je bil nekdanji Milan avstrijsko mesto, o tem ni najti nobenega sledu, in v vsej Gorenji Italiji ni niti enega spominka na dobrote, s katerimi je Avstrija obsipala ta prelepi del Italije... Pač! Široke in krasne ceste ter izvrstne želez-

niške proge, po teh pa lepi kupeji vlakov, to so še spomini na nekdanjo avstrijsko dobo!

Na Piazza della Scala stoji zunaj prav neznatno in preprosto, a slavno gledališče: Teatro alla Scala. Zanimala me je tudi njegova notranjščina, saj si je v tem gledališču nabral nevenljivih lavorik tudi slovenski umetnik - pevec, Josip Noll.

Vtisk, ki ga dela notranjost gledališča, je velikanski. Pet vrst lož in galerijo ima ta ogromna stavba, nekdanje svetišče božje, dandanes pa najslavnejše italijansko svetišče umetnosti. 3600 gledalcev sprejme vase to gledališče, sezidano že l. 1778, a danes še prav tako sijajno krasno, kakor bi bilo novo. Belo in zlato-obrobjeno je zidovje in lesovje, temno rudeče vse baršunasto pohištvo, zastori i. dr. V ložah ima prostora najmanj po 6 oseb, a v sili tudi 10.

Genialni arhitekt Gius. Piermarini je ustvaril pač najidealnejše lože, kajti iz vseh je pogled naravnost na oder, ki se vidi od vseh strani in iz vseh kotov ves, od skrajne leve do skrajne desne ter tudi do skrajne globočine v ozadju. Za vsako ložo, ki ima dvojce vrat, da ne prihaja nikak šum ali hrup s hodnikov, je

še poseben, elegantno luksuriorno opremljen salonček. Tako ima vsak posestnik lože še salon, v katerem sprejema posetnike ter v katerem lahko vživa tudi med predstavo vse najrazlične udobnosti.

Ker je to gledališče namenjeno operi in baletu, je seveda tudi oder velikanski. Garderobe zborov, baleta in komparzerije so pod odrom v dveh nadstropjih, le solistinje in solisti imajo svoje garderobe na desni in levi strani odra. Garderoba primadonne je velik salon, čegar vse štiri stene so ozcalaste.

V ozadju odra so štiri vhodi, skozi katere prihajajo na večer vozovi in konji.

Akustika gledališča je bajno najpopolnejša, zato mora ostati vse neizpremenjeno ter si ne upajo dodati niti najmanjše dekoracije, da bi ne pokvarili sedanja idealne zvončnosti.

V vestibulu so velike sohe prvih in najslavnejših italijanskih pokojnih opernih komponistov. Le Gius. Verdi je dobil svojo soho, ko je še živel in celo sam dirigiral svoje opere v tem gledališču. Poleti je gledališče zaprto.

Najznamenitejše poslopje umetnosti v Milanu pa je seveda Palazzo di Brera (Accademia di Belle Arti), nekdanj

novil, kakor da si hoče s tem pridobiti Čehe, kakor da jim hoče namigniti, naj vendar prenehajo s svojimi policijskimi boji, naj ne začno zopet z obstrukcijo, katera bi seveda onemogočila vsako koristno delovanje državnega zbora. Torišče Čehov naj bi bilo potemtakem le umetnost, a za politiko naj bi se ne brigali. Ako bodo sedaj zahtevali svoje, se jim bo očitala celo grda nevhvaležnost. »Neue Fr. Presse« n. pr. že dolži v svojem uvodnem članku z neprimerno impertinenco Čehe, da so oni krivi vseh nesporazumljenj na Češkem, ker ostajajo pri svojih zahtevah in bodo tako razgnali s svojo obstrukcijo iznova ves državni zbor. Seveda, da hočejo Čehi samo svoje, samo to, kar so že imeli in kar so jim Nemci ukradli, tega ne omenja »Neue Fr. Presse«, dočim zahtevajo Nemci, naj bi bil po vsej državi prvi uradni jezik — nemški. In ker se bore Čehi za svoje pred leti jim že povsem priznane pravice, ker zahtevajo le svojo last, zato jim očitajo Nemci uprav gorostasno, črno nevhvaležnost, kakršne doslej še ni videl svet. Cesar pa je dal pač obema narodnostima na Češkem migljaj, da moreta tudi v politiki hoditi vspešno, kakor v umetnosti. Mir v Avstriji je v prvi vrsti odvisen od Nemcev, ne pa od Čehov, ki zahtevajo nazaj ono, kar so že imeli. Nemški listi naj naslovijo torej svoje pridige na svoje rojake, ki jemljejo in vrhu tega še zahtevajo!

Nemiri v Macedoniji.

»Indépendance Belge« javlja, da postajajo macedonski nemiri čim dalje bolj nevarni. Od 29. julija skoraj ni prešel dan brez praske med ustaši in turškimi četami. Ustaši, katerih je vedno več, so skriti v gorah, kamor jih pa Turki nečejo zasledovati; čakajo jih, da pridejo v večjih ali manjših družbah v vasi, da bi si pridobili novih somišljenikov, orožja itd., ter jih potem tam obkolijo. Tako se je to zgodilo v vseh Gorgopile, Karasouli, Volak, Kalapat, Livada, Pojarsko, Stajakovu, Litovi i. dr. Sicer pa nimajo ustaši namena, že sedaj biti se ter izgubljati svojih močij z majhnimi praskami: privesti hočejo Macedonijo do splošne ustaje, kar Turki še pospešujejo, ker zapro takoj župane, učitelje, duhovnike in imenitnejše prebivalce vseh onih vasi, v katerih se ne morejo lotiti ustašev. In tako je ljudstvo razstrašeno in ogorčeno ter se pridružuje ustašem. Tudi ravnaio Turki uprav trinoško z Macedonci, kar bo pa privedlo macedonski narod le do končnega cilja, do splošne ustaje, kajti Macedonci upajo, da jim prihite potem drugi narodi na pomoč proti Turkom. Ako bo hotela Turčija nemirne duhove v Macedoniji pomiriti, bo pač morala skrbeti za nove reforme na gospodarskem in zlasti uradniškem polju ter bo morala skrbeti zlasti zato, da ne bo uradništvo zatiralo in tla čilo naroda.

Atentati na Ruskem.

Na Ruskem pokajo v zadnjem času neprestano revolverji. V Beslavi se je do-

(od 1651—1775) konvikt jezuitov, danes knjižnica z nad 300.000 tiskanimi in pisanimi deli, muzej novcev (okoli 50.000 različnih) in zbirka slik in kipov. Palača je mramornata in renesančnega sloga. Okoli krasnega dvorišča se razprostirata v ogromnem čveterokotu stebrišči (v pritličju in nadstropju), na sredi pa stoji velika bronasta soha nagega Napoleona I., ki drži v levici dolgo imperatorsko palico, v desnici pa na krogli kri-lato Muzo umetnosti. Soha je slavno delo Canove. Med stebrovjem so postavljene sohe raznih imenitnikov (učenjakov, umetnikov in državnikov).

Zbirka slik je razdeljena po 31 velikih dvoranah. Najstarejši in najmodernejši italijanski in drugi mojstri so tu zastopani. Raffaell, Leonardo da Vinci, Mantegna, Bellini, Tizian, Tintoretto, Correggio, Rubens, Rembrandt, van Dyck i. dr. imajo tu v velikem številu svoje originale. Mesece bi rabil človek, da bi preštudiral vse te danes še prav tako sveže in jasne umotvore, kakor bi bili prišli ravnokar iz atelijejev. Ali eno treba iznova konstatirati: da so bili ti neumrljivi mojstri ne le veliki umetniki, nego tudi marljivi in delavni. Sicer bi ne bili mogli ustvariti toliko čudeznih del večne krasote! (Dalje prih.)

godil zopet atentat; neznan človek je ustrelil policijskega načelnika. Tako se naglo množé atentati, ki so krvav dokument, da na Ruskem res ni vse, kakor bi moralo biti ter da so ti atentati, ki so naperjeni na policijske uradnike, le odpor kruto zatiranega naroda, s katerim ravnaio gubernatorji in policijski glavarji uprav grozovito. Tudi kneza Obolenskoga, gubernatorja harkovskega, ki se je zlasti odlikoval v prestrojem brzdanju svobode zahtevajočega naroda, bi bila kmalu zadela kroglija, dasi ga je varovala vedno cela kompanija policijskih agentov. Vkljub silni strogosti, s katero zatró ruski uradniki takoj vsako napornost, vključno smrtnim kaznim se dogajajo vedno novi atentati, kar pač priča, kako nezadovoljen je narod z birokratičnim postopanjem ruske uprave. Ako bi bilo na Ruskem manje vojaštva in manje policije, a več učiteljev, bi takih atentatov ne bilo. Mirni, tihi in ponižni ruski narod mora biti pač v strašni fizični in moralni bedi, ako poseza v svojem obupu že po skrajnih sredstvih, po revolverjih.

Najnovejše politične vesti.

Shod nemških katolikov. Župan v Mannheimu je v pozdravnem govoru na zbrane zborovalce med drugim tudi dejal: »V Mannheimu ni konfesionalne borbe, temveč vlada splošna strpnost, in tako toleranco priporočam tudi sedanjemu generalnemu zborovanju; le vsled take trpnosti je naše mesto postalo veliko.« — Poslanik baron pl. Burian, ki se je v zadnjem času večkrat omenjal kot Kallayev naslednik, je bil sprejet v Išču pri cesarju. — Eksprezident Krüger bo preživel prihodnjo zimo v San Remo, kjer je že najel za-se stanovanje. — Trgovski minister baron Call se mudi do konca tega meseca v Pragi, da pregleda vse trgovske in obrtne zavode. — Liga zoper dvo-boj. Ministrstvo notranjih zadev je odobrilo pravila »Splošne avstr. lige zoper dvo-boj«. — Zmaga. V Buzetu v Istri so 23. t. m. zmagali Slovenci in Hrvatje. Zopet je torej padla ena laška trdnjava.

Dopisi.

Iz Šmartna na Paki. Popolnoma se strinjamo z Vašim dopisom iz Štajerskega glede »Stajerca« in drugih slovenskih listov, zlasti celjske »Domovine«. Ni ga pri nas slovenskega lista, kateri bi si upal početju nekaterih duhovnikov po robu postaviti. Kako zlasti tudi pri nas divja župnik, župan Pirtošek in njegovi podrepniki, to že presega vse meje dostojnosti. Taka podivjanost, surovost in nestrpnost mogoča je res le pri zagrizenih klerikalcih, katerim je vera le sredstvo v dosego svojih namenov, dobra molzna krava, sicer pa deveta briga.

Dobrega »krščanskega moža« Pirtoška načelo je: »Kar ne gre belo, bo pa črno.« Po teh lepih besedah tudi čisto ravna. Denunciranje in zahrbtno obrekovanje oseb, katere so njegovi pohlepnosti na poti, je pri njem na dnevnem redu. V dosego svojih ciljev pa zlorablja seveda svoje župansko dostojanstvo. Svoje namišljene nasprotnike hočeta Pirtošek in župnik Kolarič na vsak način uničiti, svoje privrženke pa na vse pretege protetižirata.

Kdor trobi v farovski rog in Pirtoška po božje časti, sme biti največji lump; nasprotniku pa ne pomaga niti molitev, ne spoved in obhajilo, ne dobra dela, ne cerkev, splošno on je brezverec, tolovaj, bitje, ki se ga sme pobiti kot steklega psa. Tako daleč nas je privedlo moderno »krščanstvo«. Najlepše bilo je pri nas konci meseca julija, ko smo imeli občinske volitve. O volilnem imeniku in drugih pripravih k volitvi niti ne govorim. Agitacija za župnik-Pirtoškovo stranko vršila pa se je na tako nesramen in podel način, kakor menda še nikjer do sedaj na Štajerskem. Lagalo in obrekovalo se je toliko, da ni možno popisati. Ljudem, ki imajo posojila iz Reiffeisenove posojilnice, so se ista kratko malo odpo-vedala, ako ne volijo s Pirtoškom, ki je načelnik posojilnice. Pretilo se je z denarno kaznijo, nemško šolo, z užitninskim davkom pri vinogradih itd. Neumne tercijalke pa se je strašilo, da bodo iz krstne knjige izbrisane. Župnik je ženske, ki so pooblastila že nasprotni strani dale,

v farovž citiral, jih je rotil, z nogo ob tla bil, da morajo preklicati in njemu pooblastilo podpisati.

Navzlic temu se je Pirtoškov županaki stolec precej majal. Zgodilo pa se sedaj nekaj nepričakovanega. Dva dni pred volitvijo je dobil Pirtošek baje brezimno pismo, da bodo na dan volitve revolverji pokali in bode kri tekla, če on ne odstopi od županstava!! Ta list je pomagal! Prepisal se je v več izvodih. Pirtošek ter njegovi privrženici — mlečno-zobi, nezreli mežnarjevi fantalini in nekatere druge takšne duševne ničle, letali so z istim pismom po občini od hiše do hiše, češ, taki tolovaji, brezverci so naši nasprotniki, fajmoštra in kaplana hočejo iz fare pregnati. — Res izboren volilen maneuver!

Navzlic takemu pritisku teh surovežev bila je zmaga jako klaverna. Nič se je prav ne vesele. Seveda se je proti taki volitvi vložil rekurz in se je zaradi istega pisma napravila pri c. kr. sodniji v Šoštanju ovađba. Bilo bi res zanimivo izvedeti, kdo je to pismo pisal.

Pri vsem tem čuditi se je najbolj našemu staremu župniku, da zastavi ves svoj ugled in vse svoje moči za moža Pirtoškove vrste. Mesto da bi župnik kot pravi oznanjevalec Kristusove vere, kateri je v prvi vrsti podlaga ljubezen do bližnjega, blažil in pomirljivo vplival na razburkane ljudske strasti, pa sam najbolj neti prepri. No, pa mož je star in vsled tega že otročji, zato mu odpusti Bog, saj ne ve, kaj dela.

Čuditi pa se ne smemo, da se je pri takih razmerah tudi pri nas »Stajerca« tako udomačil in pridobil vedno več privrženecv. Saj ga nimamo lista, kateri bi si upal o takih vnebovpijočih razmerah le besedicó spregovoriti. Seveda se zatečejo ljudje tja, kjer upajo dobiti pomoči, torej v sili tudi k našim narodnim nasprotnikom, kar imajo z obče človeškega stališča tudi prav. »Tisti mi je brat, kateri mi pomaga rad.«

Zaveden, posamezen inteligenten človek pa se mora v takih brezupnih razmerah od teh klerikalnih brezvestnežev z gnevom obrniti, — saj se ga tira naravnost v nasproten tabor. Postati mora — ako že ne renegat, vsaj narodno indiferenten.

Rimski klerikalizem

in še to in ono.

XXIII.

Sedaj imajo čitatelji menda jasno sliko o bistvu rimskega klerikalizma in vidi vsakdo, da je klerikalizem politični sistem, ki hoče pod plaščem vere biti absolutni gospodar vsega sveta, absolutni gospodar v vseh posvetnih zadevah.

V cerkvi sami, to je mej duhovščino samo, se je sicer oglasilo že dosti bistrih glav, ki obsojajo klerikalizem in bi radi predrugačili vero, ali doslej je še vsak moral umolkni. Po julijski revoluciji je nastal takozvani katoliški liberalizem, ki je imel tudi v Avstriji vnetih zastopnikov, kar se je zlasti pokazalo na vatikanskem koncilu, ko so ti katoliški liberalci pod vodstvom kardinala Rauscherja nastopili proti papeževi nezmotljivosti. Njih govornik je bil vladika Strossmayer.

Pozneje se je v Ameriki začelo neko gibanje za čas primerne reforme v katolicizmu. Rodil se je takozvani amerikanizem. Nekaj časa je bil papež Leon XIII. amerikanizmu prav naklonjen, ali kmalu je svoje mnenje predrugačil, čim je namreč spoznal, da je amerikanizem naperjen tudi proti posvetnemu gospodarstvu cerkve. Papež se je izrekel proti amerikanizmu — dihnil je, in ni ga bilo več.

Nemški bogoslovni profesor Schell se je predlanskim oglašil s knjigo, v kateri je zastopal podobne misli kakor amerikanizem, v kateri je pobijal klerikalizem in se zavzemal za primerne reforme v cerkvi. Schellova knjiga je našla mogočen odmev, kakor tudi podobna knjiga dr. Müllerja, ali prišli so jezuiti in — Rim je prisilil Schella in Müllerja, da sta vse preklicala.

Gibanje za čas primerne reforme v katolicizmu s tem še ni ponehalo. Znani krščansko-socialni drž. poslanec prelat dr. Scheicher se je že večkrat oglašil v istem smislu, a to gibanje je dobilo posebno jasnega izraza v knjigi »Der Katholicismus und das 20. Jahrhundert«, ki jo je spisal prelat dr. Ehrhard, bivši profesor bogoslovja na dunajskem vseučilišču.

Ehrhard je veren katoličan in gotovo mu gre vse priznanje, da je imel

pagum izreči odkrito besedo o duševnih in nraivnih slabostih katoliške cerkve, da je imel pagum obsoditi čarovništvo in hudičevanje, ki se goji še dandanes, obsoditi zatiranje znanosti, grozovitosti, protireformacije itd. itd., dasi se cerkev na vse načine trudi, da bi s spretnim grupiranjem gradiva, z advokatsko dialektiko in pačenjem dejstev oprala črno svoje perilo. Toda Ehrhard je v veliki zmoti, če pripisuje slabosti cerkve le slabostim njenih organov in uplivom barbarstva, kajti resnica je, da tiči zlo v sistemu, v tem, da se je vera postavila v službo posvetnemu gospodarstvu cerkve.

Reformistiško gibanje v Avstriji je že zadušeno. Ehrhard je zapustil Dunaj in odšel v Nemčijo, shod tistih duhovnikov ki so se v najponižnejših mejah zavzemali za neke reforme v cerkvi, pa so škofje prepovedali. Te dogodbe pač pričajo, da iz cerkve same ni pričakovati nikake reforme, vsaj toliko časa, dokler bodo imeli Lahi in Španci odločilno besedo v cerkvi. Lahi in Španci so poglaviti nositelji tistega političnega katolicizma, ki straši danes skoro po vseh katoliških deželah, ki si pusti svoje glasovanje o državnih zadevah plačevati s klerikalnimi koncesijami, ki vpije, če se neklerikalcem da le mrvice tega, kar jim gre po zakonu in po pravici, ki vedno govori o svobodi, pa misli pri tem le na svobodo, zatirati in preganjati vse, kar ni klerikalno. Ne, iz cerkve ne izidejo tisti možje, ki bodo kupčevalcem z vero prevrnili mize in razgnali tiste druhali, ki zdaj v cerkvah, v parlamentih in na shodih v imeni vere ljudstvo slepe.

Težko je odgovoriti na vprašanje, če je sploh še mogoče iz katoliške cerkve izločiti klerikalizem. Mnogo jih je, ki so mnjenja, da se to zamore doseči, drugi zopet zastopajo stališče, da je to nemogoče. Nam se zdi, da je najbolje pogodil profesor dunajskega vseučilišča Friderik Jodl, prijatelj prelata Ehrharda. Jodl je pred nekaj tedni obelodanil brošuro »Gedanken über Reform-Katholicismus«, v kateri je zastopal nazor, da ostane katolicizem tudi v 20. stoletju to, kar je postal za časa sv. Avgustina, kar je postal za časa tridentskega in vatikanskega koncila, ker se katolicizem sploh ne da reformirati in prilagoditi novi dobi. Zategadelj, pravi prof. Jodl, je treba osredotočiti vse delovanje na to, da pride do zmage prepričanje, da država in cerkev nimata ničesar skupnega, da je popolnoma stvar vesti vsacega posameznika, kake vere hoče kdo biti, kaj hoče verjeti in česa neče verjeti in da mora država biti popolnoma objektivna glede verskih vprašanj, ker je ta vprašanja nič ne brigajo. Če je cerkev božja ustanova, če je zidana na tisto skalo, ki je še peklenska vrata ne bodo podrla, potem ni potreba, da jo čuvajo žandari, potem ni potreba, da jej država po policajih zganja vernike, kakor se godi dandanes, marveč se lahko zanese na vpliv svoje božje ustanovitve, na svoje propovednike in pisatelje, na privlačno silo svojih zakramentov in svojega kulta; seveda, če cerkev sama misli, da je minljiva ustanova in da lahko izgine in propade, ako nima posvetne moči, potem je umljivo, da se trga za posvetno gospodarstvo, a potem tudi ni družega, kakor navadno društvo in nima nobene pravice učiti, da je božja ustanova.

Dnevne vesti

V Ljubljani, 27. avgusta.

— **Osebna vest.** Realčni profesor v Ljubljani g. Emil Ziakowski je šel v pokoj in dobil tem povodom naslov šolskega svetnika.

— **Občinski odbor v Podkrajju na Vipavskem** je v seji dne 24. avgusta t. l. soglasno izvolil za častna občana deželnega poslanca g. Ivana Božiča in deželnega odbornika g. dr. Ivana Tavčarja in to za zasluge, ki sta si jih pridobila s tem, da sta izposlovala deželno in državno podporo za napravo dveh mostov čez Belo v tej občini.

— **Nedeljski počitek.** Vladna odredba glede nedeljskega počitka je v prizadetih krogih obudila veliko kontroverzno. To je naravno, ker se gre tu za različne interese: Na jedni strani so interesi trgovcev, na drugi strani interesi trgovskih nastavljenecv. Ti interesi si nasprotujejo in tako je nastal sedanji konflikt. Mi si štejemo v dolžnost, da damo prostor tako zagovornikom trgovskih interesov, kakor zagovornikom interesov trgovskih nastavljenecv in smo prepričani, da bo vsak dostojno misleč človek priznal, da je naše postopanje lojalno. Danes smo dobili v tej zadevi zopet dva dopisa, ki jih v naslednjem prijavljamo. Glasita se:

I. Slavno uredništvo »Slov. Narod«. Znana nam je nepristranost Vašega cenjenega lista, zato prosimo, da na včerajšnji dopis o nedeljskem počitku sprejmete naslednji odgovor: Razmere v Libercah in v Ljubljani se res ne dajo primerjati. Ako se bogati industrijski okraj izreka zoper nedeljski počitek, toliko odločneje se moramo ljubljanski mali trgovci, katerim je biti ljut boj za obstanek, odločno obsojati vladno naredbo glede nedeljskega počitka. Kdor razmere v ljubljanski okolici pozna, se lahko prepriča, da si nabavlja večina naših delavcev, bodisi tesarjev, zidarjev itd. ali onih, ki delajo pri opekarnah, ob nedeljah svoje potrebščine. Ali se more zahtevati, da naj si tak delavec pri svojem skromnem zaslužku odtrga dan, da nakupi potrebno, ko v nedeljo stori svojo versko dolžnost in obenem še druge potrebne reči kupi v mestu? Vzemimo ne primer, koliko klobukov prodajo proti veliki noči klobučarji. Vsako nedeljo neso ljudje iz okolice zavite nove klobuke, bodisi zase ali za svoje otroke. Ta ku. čija se vrši večinoma ob nedeljah. Dežnikarji napravijo ob nedeljah najboljše kupčije, posebno ob nepričakovanem dežju. Koliko pridnih rokodelcev, katerim je čas denar, kakor mizarji, krojači, črevljarji in drugi si kupijo ob nedeljah, kar potrebujejo, da ne zamude dneva v tednu. Marsikateri trgovci šteje nedeljo med najboljše dneve tedna, posebno isti, kateri ima odjemalce v okolici. Trgovčev namen je, postrči ljudem in si pridobiti novih odjemalcev. S tem, da bo praznoval nedeljo, odpodil bo svoje kupce. V Šiški bodo ljudje dobili isto ko v Ljubljani, ker tam ne velja nedeljski počitek. Šišenski konkurent bo torej dobro prodajal, ljubljanski trgovec bo pa pri prazni skledi praznoval. Oni gospodje trgovci, katerim se zdi premalenkostno v nedeljo prodajati, naj le praznujejo nedelje in zapro prodajalnice, nam malim trgovcem je pa vsak, tudi najmanjši zaslužek pri naših skromnih zadevah dobro došel in hvaležni smo za vsako, tudi malo kupčijo. Z uvedbo nedeljskega počitka prizadeti so najbolj mali trgovci. Te zadene najboljši udarec. Dočim je drugim trgovinam strogo zapovedan počitek, so izvezti trafikantje. Zanje ne velja ta naredba, in vendar tobak ni neobhodno potreben za življenje. Trafikant odpre zjutraj prvi in zapre zadnji v mestu svojo kupčijo, torej ima največ ur na dan v prodajalni tičati in požirati nezdravi tobakov zrak, a on je izvezet od nedeljskega počitka, zato ker prodaja erarično blago. Če pogledamo naredbo, spoznamo nje pomankljivost na vseh koncih in krajih. Močih izjem za razne kraje ne more nobeden pameten trgovec odobriti. Postava naj da vsem enake pravice, bodisi da kdo prodaja manufakturnega blaga ali živila, ali prodaja svete podobice, svetince in drugo. S tem se dajo nekaterim koncesije, da zatirajo druge. Vedno se kaže na Angleško. Tam je uveden nedeljski počitek. A kako se tam praznuje nedelja? Vse gostilne, vsi obrti, vse tovarne so uravnane, da počiva v nedeljo vsako delo in delavec je plačan v soboto dopoldan, da je popoldan prost. To velja za vso deželjo. Kako in kdaj bo pri nas tako? Naši predniki so bili dobri kristijani in bogati trgovci, ali v nedeljo se niso branili prodajati, in ta stara navada se ne da nakrat odpraviti. Upoštevati se mora navada ljudstva in naše skromne razmere. Trgovca primerjati uradniku je nesmisel. Uradnik ima svojo plačo in zagotovljeno penzijo. Trgovec je navezan na razne okoliščine in ako mu spodleti, treščil v propad. Upamo, da se ta za male trgovce škodljiva naredba spremeni, saj se vlada mora ozirati na tolikanj zatirano malo trgovino, ko je vendar v njenem interesu. Krepek srednji stan je stebel države, in iste pravice, katere uživa trgovec na deželi, sme zahtevati dosti bolj obremenjeni trgovci v mestu. — Več malih trgovcev.

II. Praznovanje nedelj. Zadnji poneдельник je »Slovenec« prav po klerikalni šegi denunciral in klical vlado ter magistrat in stražnike na trgovce, ki imajo ob nedeljah dopoldne kake 4 ure prodajalne odprte, in ki se trudijo, da poštenim potom pridobe, da zamorejo plačati visoke davke, še višjo stanarino, uslužbenec itd. Ti ljudje okoli »Slovenca« so hujski od bričev. Zakaj pa stražarja ne kličete, kadar enemu ali drugemu eksekutor za davek preži? Za nedeljski počitek se brigade. Zakaj pa ne daste vašim mežnarjem ob nedeljah in praznikih prosto, da ne bodo binglali z mošnjo po cerkvah, saj so reve počitka željni, ko se vsled napornega dela v dve grbi drže. Pametno tudi napravite, da za tiste, ki bodo oškodovani vsled jim odvzetega zaslužka od »ofrac«, plačati za njih davek. To se da na prste šteti. Vsak trgovec skupi, recimo, čez leto dan ob nedeljah po najmanj 10 gld., to je na leto 520 gld. To ima že nekaj za franke in stanovanje. Dajte jim Vi, dobri ljudje, po magati. Ali meni škofov list, da je Ljubljana Dunaj? Na Dunaju so vse drugačne razmere. Zaba pa vol nista enaka... »Slovenčev« gospodje nimajo čisto nič izgube, če si trgovci zapro, in vsa trgovina preneha. (K večjemu kaka Urhova kramarica bi ne smela zapreti.) Zato pa

z veseljem kličejo policijo. Vprašamo »Slovenčeve« špicelne: zakaj se gre, da nas trgovci špicelajo vladi, magistratu in stražarju? Ali gre za vero, ako imajo trgovci kake ure dopoldne odprto? Odkrito povejte, da ne. Poglejte dopoldanske nedeljske službe. Kako so v jutro vse cerkve vernih domačinom, okoličanov prenapolnene, in po službi božji gredo ljudje, da si potrebno nabavijo. Tudi marsikateri ljubljanski krčmar bo trpel škodo, ako se strogo zapirajo prodajalnice. Ali je »Slovenec« za trgovske uslužbenec, ki hrepene po nedeljskem počitku? O ne, to dobro ve, da nobeden še za minuto dlje ne bo v cerkvi, ako bo sploh v cerkev hodil. Kolikor so nam razmere znane, so uslužbenec v trgovinah suknenege blaga več ali manj vse leto ob nedeljah prosti, špicerijskim uslužbencem bode pa z novo postavo proketo malo pomagano, in ravno ti najnujnejše potrebujejo kak odmor. Zakaj se pa potem »Slovenec« peha in hujska? Iz same hudobije, zakaj mesto je v dobrih liberalnih rokah, in klerikalci menijo, da so s tem nekako orožje v roke dobili. Če pa hočejo gospodje okoli »Slovenca« še kaj zvedeti, tudi lahko zvedo, kajti otroci teme so dandanes tudi toliko kunštni kot otroci luči. — Eden v imenu prizadetih.

Nasprotno se nam piše iz kroga trgovskih nastavlencev:

Slavno uredništvo! Blagovolite priobčiti kratek odgovor na dolge litanije o nedeljskem počitku: Vsak človek potrebuje vsaj en dan v tednu, da se odpočije. Delavci vseh strok imajo nedeljski počitek, samo trgovski nastavljenci naj bodo prikrašani. Na Kranjskem ga ni trgovca, ki bi ne mogel utrpeti nedeljskega zaslužka. Vlada naj premeni svoj ukaz tako, da morajo biti ob nedeljah sploh vse trgovine zaprte. — Trgovski nastavljenec.

Člani slovenske drame zaključijo svojo tournejo 7. septembra v Cerknici s predstavo igre »Ženski Otelo«. Ta igra si je stekla na vseh gostovanjih občnega priznanja. Gostovalo se je v Ribnici, na Vrhniki, v Škofji Loki, v Železnikih, v Brežicah, v Kranju, v Kampniku, v Vipavi, na Bledu, v Črnomlju in v najstarejšem gledališču Avstrije, v Idriji. Pri komersu v Vipavi je napiljal grof Lanthier s slovensko besedo napredku slovenskega gledališča in intendanci. Gospod grof, ki je videl mnogo gledališč in umetnikov, si ni nikdar predstavljal, da stoji slovensko gledališče že na taki stopnji. — Na Bledu posetil je predstavo med drugimi Pražan, sodni svetnik g. N. in se je izrazil: »Pri nas v narodnem divadlu igrajo ravno tako.« Isti vspeh so imele igre: »Na kosilu bom pri svoji materi«, »Kdor se poslednji smeje« in »Srečno novo leto«, v Kranju, v Železnikih in v Brežicah. Žal, da se predstave niso mogle vršiti vsled pomanjkanja časa tudi na Štajerskem in na Koroškem, kajti sedaj se prične v Ljubljani resno delo, katero naj bi imelo iste vspehe kakor gostovanje.

Umrl je v Bovcu ondotni dolgoletni narodni župan g. Matija Jonko. Bodi mu prijazen spomin!

Deželnozbornska dvorana v novem dvorcu. V novi dvorani se izvršujejo zdaj podobarska, mizarska in slikarska dela. Vsa ta in ostala dela bodo do spomladi dovršena. Dvorana bo moderno opravljena, le žal, da bodo vanjo hodili sest tudi ljudje, ki na foteljih še sedeti ne znajo in ji tudi ne bodo v kras!

Podiranje licealnega poslopja. Ta teden so podrli staro stražniško poslopje ob Vodnikovem trgu. Vodni in notranji trakt sta se pričela včeraj podirati. Do konca oktobra bode podiranje končano.

Velik požar v Trstu. Poroča se nam iz Trsta: Danes ponoči že po 12. uri je nastal v veliki Dreherjevi pivovarni ogenj. Zgorelo je obširno kakih 8000 štirjaskih metrov obsežno skladišče, v katerem se je shranilo oglje, sode in druge reči. Ogenj se je čudovito hitro razširil. Ko so prišli mestni gasilci, je bila že vsa streha v plamenu. Po stari tržaški navadi je bil vodovod nerabljiv. Nekaj časa je bila vsa tovarna v največji nevarnosti, vendar se je posrečilo, omejiti ogenj in rešiti vsa druga poslopja. Škode je kakih 200.000 K. Lastnik tovarne Dreher, se je bil par ur pred požarom odpeljal iz Trsta. Kako je ogenj nastal, še ni pojasnjeno.

Iz Šiške se nam piše: Prosimo, zabeležite v svojem cenjenem listu, da v nedeljo »pri Kankertu« ni bilo pretepa, kakor se je poročalo.

Cirkus Enders. Včeraj je bila otvoritvena predstava, ki je privabila jako mnogo občinstva in se je prav dobro obnesla. Artisti, ki so nastopili, so vsi jako dobri, konji so krasni in izborno dresirani, a tudi balet je občinstvu ugajal. Posebno priznanje so želi jahalec g. Gustav, jahalke gđ. Mariana, Enders in Stutzbart, plesalki na vrvi gđ. Biana in Angelina, akrobatje The Palos z dresiranim psom, klown Zauder in zlasti ravnatelj g. Rieffenbach, ki je vodil dresirane konje. Prav posebno zanimanje je vzbujal ruski žrebec Abugres, ki je v istini čudovito dresiran in pleše boljše, kakor marsikatera baletka. Občinstvo je bilo prav zadovoljno s predstavo.

Tatvina »pri angelju«. Danes ponoči okoli 11. ure je opazil policijski stražnik Franc Erklavec, da je prišel iz gostilne »pri angelju« neki človek, ki je nekaj skril pod dvorišna vrata in potem spet odšel v gostilno. Stražnik je šel gledat pod vrata in našel tri bankovce po 20 kron in dva bankovca po 10 K. Nato je šel stražnik v gostilno iskat človeka, ki je denar skril in je dobil v gostilni hišnika Henrika Jendiča. Le-ta je takoj priznal, da je on denar dal pod dvorišna vrata, toda dejal, da je vse le šala. Denar je vzel učitelju Rudolfu Krenu z Dunaja, s katerim je skupaj pil. Ko je ta pri mizi zadremal, mu je izmaknil listnico in jo izpraznil. Ko je stražnik pozval Jendiča, naj gre z njim v sobo, kjer je bil Kren, je skočil pri vežnih vratih ven in je zbežal, kar pa mu ni nič pomagalo, ker ga je stražnik poznal in tudi vedel za njegovo stanovanje. Danes zjutraj ga je ujel in odpeljal na magistrat.

Na električni železnici je bil danes dopoldne na Starem trgu pred hišo št. 21 oviran promet. Na vozu, s katerim je peljal Matevž Breskvar iz Samasove tovarne železo, se je strlo kolo in je voz ostal na tiru. Dokler niso voza odstranili, so morali pasažerji presesti iz drugega voza v drugega.

Psa povozil je včeraj zvečer na Zaloški cesti električni voz. Pes je bil Dolinarjev v Vodmatu.

Nezgoda. Služkinja Antonija Dermota v Pristavskih ulicah št. 8 je danes zjutraj razpenjala vrv za razobešanje perila in pri tem padla s stolice in si desno roko nalomila.

Tatvina. Urarju Francu Čudnu na Mestnem trgu je ukradel neznan tat iz prodajalne težko zlato verižico s prav dolgimi udi, vredno 120 kron.

V Ameriko se je odpeljalo danes ponoči z južnega kolodvora 120 oseb.

Najnovejše novice. Umrjena misijonarja. Potrjuje se vest, da sta bila v najnovejšem času na Kitajskem v provinci Hunan umorjena angleška misijonarja Bruce in Lewis. — Tržaški škof dr. Nagl zasede jutri slovesno stolec sv. Justa ter prime za tržaško škofovo palico. — Eksplozija. V Gahardu na Francoskem se je razletela lokomobil pri mlatilnem stroju ter ubila 4, ranila 14 oseb. — Požar. V Nižnjim Novgorodu na Ruskem je zgorela največja tovarna na petrolej. Škoda se ceni na 1½ mil. rubljev. — Dvorni operni pevec K. Grengg. Umetnikova bolezen se ni doslej obrnila na bolje. — Obesil se je v bolnici usmiljenih bratov v Pragi 54leten delavec Ivan Barta radi neizboljšljive bolezni.

Tatvina tobaka. V Temesvaru je izsledila policija veliko tatvino tabaka v stanovanju paznika tobačne tovarne Nikolaja Böszörményi. Našli so še pri njem več stotov najfinejšega tobaka, drugo je že prodal.

Društva.

Pevsko društvo »Ljubljana« opozarja še jeden pot vse prijatelje pevskega društva na II. poletno veselico, katere se vrši v nedeljo, dne 31. t. m. v Švicariji. — Objednem se naznanja vsem pevcem, da se društvo udeleži korporativno slavlja 20letnice pevskega društva »Lira« v Kamniku, katero se ima vršiti dne 7. septembra t. l. — Odhod iz Ljubljane je ob 7. v jutro z državnega kolodvora.

Prostovoljno gasilno društvo v Gamelnah priredi v nedeljo, dne 31. t. m. na vrtu Gr. Jerasove (Šrajdne) gostilne v Dolenjih Gamelnah veselico s srečkanjem, petjem in prosto zabavo. Svirala bo mengiška godba. Začetek ob polu 4 uri popoldne. Vstopnina prosta. Čisti dohodek je namenjen v poplačilo dolga za gasilno orodje. — Blagovoljne dobitke za srečkanje hvaležno sprejema načelstvo.

Prostovoljno gasilno društvo v Kropi priredi povodom blagoslovljenja novega gasilnega orodja v nedeljo, dne 31. avgusta t. l. veselico, ki se v slučaju neugodnega vremena preloži na dan 7. septembra t. l.)

Književnost.

»Narodnogospodarski Vestnik«. Glasilo slovenskega trgovskega društva »Merkurja«. Vsebinska 5. številka: 1. Nedeljski počitek v trgovinskem obrtu. — 2. Kranjske deželne finance. Spisal r. — 3. Kapital in obresti. Spisal V. Kukovec. — 4. Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko. — 5. Društvene vesti. — 6. Raznoterosti. — 7. Listek. Adut. Spisal Rado Murnik. — 8. Izpremembe v trgovinskih in zadrugnih registrih na Kranjskem. — 9. Tržno poročilo in tržne cene. — 10. Oglasi.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dünaj 27. avgusta. »Allg. Corr.« poroča, da se bodo nagodbene konference nadaljevale šele začetkom prihodnjega tedna, ko se vrne trgovinski minister baron Call s Češkega. Tudi na tej konferenci se nagodba končno še ne dožene, nego se to zgodi šele v seji pod predsedstvom cesarja, ki pride v Budimpešto.

Trident 27. avgusta. Tirolski učitelji in učiteljice so imeli tu shod, na katerem se je sklenilo, da učiteljstvo ne bo čakalo več izboljšanja plač, nego prepusti vso odgovornost za posledice vladi. Učiteljstvo hoče skratka štrajkati, ako se kmalu ne povišajo plače.

Berolin 27. avgusta. Italijanski kralj dospe danes sem in bo jako slovesno sprejet. Potoval je preko Švice in sicer oficialno, ne inkognito, kakor preko Tirolske. V Göschenenu ga je pozdravilo odposlanstvo švicarskega zveznega sveta s prezidentom na čelu, ki je pri obedu povdarjal, da je kraljevo oficialno potovanje preko Švice dokaz dobrega razmerja med Švico in Italijo. Kralj se je peljal preko Curiha in Basla. V Magdeburgu so kralja sprejeli cesarjevi odposlanci in se od tod peljali z njim v Berolin, kamor dospe vlak danes ob polu 6. popoldne.

London 27. avgusta. Na seji v Utrehtu je Krüger odstopil kot vrhovni glavar Burov ter je bil enoglasno izvoljen Louis Botha, vodjo burske stranke v Južni Afriki. Krüger se pojde zdraviti v Mentone, njegove spomine pa izda baje monakovska »Allgemeine Zeitung«.

Poslano.

»Slov. Narod« z dne 25. t. m. priobčil je iz trgovskih krogov poslani z »n. šifriran članek proti nedeljskemu počitku«. Včeraj in danes ustavilo me je na cesti več trgovskih sodrudičnikov in se mi s »primernimi« besedami zahvalili za »sočutje«, katero imam s trgovskimi uslužbenci. Ker se torej mene popolnoma po krivem sumniči, kakor da bi bil jaz duševni oče onega članka, in da se mi ne bo treba še nadalje braniti, prosim najprvo slavno uredništvo, da blagohotno konstatira, da jaz nisem v nobeni zvezi z omenjenim člankom.*) Nadalje usojam si pa tudi izjaviti, da sem bil sploh vedno za nedeljski počitek, ker sem mnenja, da zasluži vsakdo po šestih dneh trudopolnega dela jeden dan počitka in sem radi tega načela prišel že pred več leti »pri zvezdic« v neljubo kontroverzno z nekim veletržcem. To potrjuje tudi dejstvo, da imam svoji prodajalnici ob nedeljah in praznikih že vsa leta svojega tukajšnjega bivanja zaprti. Dalje fakt, da sem zadnje nedeljo — ko je neki trgovec v večji družbi pravil, da on »revež« prodajalne ni odprl, »bogataš« g. X. Y. je bil pa prvi, ki je prodajalnico pustil odpreti, in so se na to čule besede: »škan-dal« itd. — rekli, da bi moral magistrat strogo proti takim trgovcem postopati. In ako še navedem, da sem bil lansko leto v deputaciji društva »Merkur« pri njega ekselenci, visokorodnem gospodu dež. predsedniku baronu Heinu, katere deputacija je prosila za sedaj priobčeno deželno vladno naredbo, menim, da sem dovelj ovrgel zgoraj navedena sumničenja in gospodje trg. sodrudičniki iščejo naj avtorja onega članka med onimi gg. trgovci, ki so imeli zadnje nedeljo odprte trgovine.

V Ljubljani, dne 27. avg. 1902.

Viktor Rohrmann.

*) Opomba ured.: Izjavljamo, da gosp. Rohrmann dotičnega članka ni spisal in sploh ni z njim v nobeni zvezi.

Borzna poročila.

Dunajska borza

dne 27. avgusta 1902.

Skupni državni dolg v notah	101-80
Skupni državni dolg v srebru	101-70
Avstrijska zlatna renta	121-55
Avstrijska krona renta 4%	100-15
Ogrska zlatna renta 4%	121-15
Ogrska krona renta 4%	98-
Avstro-ogrske bančne delnice	1585-
Ki editne delnice	683 50
London vista	239 26
Nemški državni bankovci za 100 mark	116 95
20 mark	23-41
20 frankov	19-08
Italijanski bankovci	94 40
C. kr. cekini	11-26

Žitne cene v Budimpešti

dne 27. avgusta 1902.

Termin.

Pšenica za oktober	za 50 kg K	6 63
Rž	"	5 85
Koruza	"	5 34
Oves	"	5 43

Efektiv.

Nespremenjeno.

Darila.

Upravištvu našega lista so poslali:
Za Kettejev nagrobni spomenik. Škofje-
loška mladina 120 K, kot čisti dohodek veselice
v prid Kettejevemu nagrobnemu spomeniku. —
Živeli mladi čestitki pesnikovi!

Narodovo zdravilo. Tako se sme imenovati
bolesti utešujoče, mišice in živce krepčujoče, kot
mazilo dobro znano „Mollovo francosko žganje
in sol“, katero se splošno in uspešno porablja pri
trganju po udih in pri drugih naslednjih prehlaj-
jenja. Cena steklenici K 1-90. Po poštne povzti
razpošilja to mazilo vsak dan lekarnar A. MOLL,
c. in kr. dvorni zalagatelj na DUNAJI, Tuchlauben
9. V zalogah po deželi je izrečno zahtevati MOLL-ov
preparat, zaznamovan z varstveno znamko in pod
pisom. 2 (12-12)

Se dobiva povsod!

Kalodont

neobhodno potrebna zobna Crème
vzdržuje zobe čiste, bele in zdrave.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 24. avgusta: Anton Vitez, kaznenec,
44 let, Sodnijske ulice št. 5, okrvavljen je pljuč.
Dne 25. avgusta: Mirko Ferkula, frizerjev
sin, 1 1/2 mes., Poljanska cesta št. 23, črevesni katar.

Meteorologično poročilo.

Vikina nad morjem 200-2 m. Srednji srčni tlak 736-0 mm.

Augst	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempe- ratura v C.	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
26.	9. zvečer	735 1	17 9	sl. jzhod.	jasno	
27.	7. zjutraj	735 6	13 0	brz. vzhod.	soparno	
	2. popol.	735 3	27 0	sl. jzhod.	del. jasno	0 0 mm.

Srednja včerajšnja temperatura 19 6°, nor-
male: 17 7°.

Tužnim srcem naznanjamo vsem so-
rodnikom, prijateljem in znancem ža-
lostno vest, da je naš iskreno ljubljani
soprog, oziroma oče in brat, gospod

Andrej Leskovec

trgovec in posestnik

včeraj ob 5. uri zjutraj, po dolgi, mučni
bolezni, previden s sv. zakramenti za-
umirajoče, v 49. letu svoje starosti,
mirno v Gospodu zaspa.

Pogreb dragega rajnega bude v če-
trtek, dne 28. avgusta, ob 1/2. uri zjutraj
v Škofji Loki.

Svete maše za dušnice se bodo brale
v raznih cerkvah. (2041)
Nepozabnega rajnega priporočamo
v blag spomin in molitev.

Škofja Loka, 27. avgusta 1902.

Ana Leskovec roj. Homan, so-
proga. — Janko in Anton Les-
kovec, sinova. — Jurij in Franc
Leskovec, brata. — Marija Sla-
bina roj. Leskovec, Minka Wa-
konig roj. Leskovec, sestri.

Priden učenec

in dobro izurjena (1997-3)

prodajalka

zmožna slovenščine in nemščine, sprej-
meta se takoj v manufakturni trgovini

R. Miklauc

v Ljubljani, Špitalske ulice št. 5.

Vničujte

m u h e

najvarnejše prenašalke bolezenskih in
kužnih tvarin. (416-159)

Najboljše sredstvo je ameriški

Tanglefoot

ki ne dobi v vsaki boljši prodajalnici po 5 kr. pola.

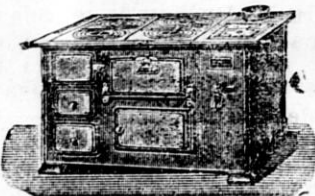
Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1902. leta.

Odhod iz Ljubljane j. z. kol. Proga čez
Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči obojni vlak v Trbiž,
Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo,
Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-
Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj čez Amstetten. —
Ob 7. uri 5 m zjutraj obojni vlak v Trbiž, Pon-
tabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno,
Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez
Klein-Reifling v Linc, Budejovice, Plzen, Mari-
jine vari, Hebr, Francove vari, Karlove vari, Prago,
Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m
popoldne obojni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Ce-
lovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 3. uri 56 m
popoldne obojni vlak v Trbiž, Beljak, v Pontabel,
Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno; čez Selz-
thal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezera, Ino-
most, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling
v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijine vare, Hebr,
Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, na Dunaj
čez Amstetten. Ob nedeljah in praznikih ob 5. uri
41 m popoldne v Podnart-Kropo. Ob 10. uri po noči
obojni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Mo-
nakovo, (Ljubljana-Monakovo direktni vozovi I. in II.
razreda). — Proga v Novomesto in v Kodeljevo.
Obojni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomesto-
Straža, Toplice, Kodeljevo, ob 1. uri 5 m popoldne
istotako, ob 7. uri 08 m zvečer v Novomesto, Ko-
čevje. — Prihod v Ljubljano j. z. kol. Proga
iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj obojni vlak z
Dunaja čez Amstetten in Monakovo, (Monakovo-Ljub-
ljana direktni vozovi I. in II. razreda), Inomosta, Fran-
zensfeste, Solnograda, Lince, Steyru, Aussee, Ljubna,
Celovca, Beljaka. Ob 7. uri 12 m zjutraj obojni vlak
iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m popoldne obojni vlak
z Dunaja čez Amstetten, iz Lipske, Karlovih varov,
Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejovic, Solnograda,
Lince, Steyru, Pariza, Geneve, Carina, Bregence, Ino-
mosta, Zella ob jezera, Lend-Gasteina, Ljubna, Ce-
lovca, Št. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 44 m po-
popoldne obojni vlak z Dunaja, iz Ljubna, Selzthala,
Beljaka, Celovca, Monakova, Inomosta, Franzensfeste,
Pontabla, Ob nedeljah in praznikih ob 8. uri 36 m
zvečer obojni vlak z Dunaja, iz Lipskega, Prage,
Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih
varov, Plznja, Budejovic, Lince, Ljubna, Beljaka,
Celovca, Pontabla, čez Selzthal in Inomosta. Proga
iz Novega mesta in Kodeljeva. Obojni vlaki:
Ob 8. uri in 44 m zjutraj, iz Novega mesta in Ko-
čevja, ob 4. uri 53 m popoldne iz Straže Toplic,
Novega mesta, Kodeljeva in ob 8. uri 36 m zvečer,
istotako. — Odhod iz Ljubljane j. z. kol. v Kam-
nik. Mešani vlaki: Ob 4. uri 23 m zjutraj, ob 3. uri
5 m popoldne, ob 6. uri 30 m in ob 10. uri 26 m
zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih.
— Prihod v Ljubljano j. z. kol. iz Kamnika.
Mešani vlaki: Ob 8. uri 43 m zjutraj, ob 11. uri
6 m popoldne, ob 6. uri 19 m in ob 9. uri 55 m
zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih.
— Srednjeevropski čas je krajevemu času v Ljub-
ljani za 2 minute spredi. (1517)

„Triumph“ štedilna ognjišča

za domačije, ekonomije, restavracije, zavode itd.
Priznana izboren fabrikat. Jako veliko se prištedi
na kurjavi. (780-43)

Dobiva se v vsaki večji železninski trgovini.
Tovarna štedilnih ognjišč „Triumph“
S. Goldschmidt & sin

Wels na Gorenje Avstrijskem.

Glavna slovenska posojilnica in hra-
nilnica v Ljubljani (2035-1)

išče moža s strokovnim znanjem kot

komptoarista.

S potrebnimi spričevali opremljene
ponudbe je vložiti do 7. septembra t. l.

Važno!

Dve deklici (učenki) ali pa dva
fanta (dijaka)

iz dobre rodbine sprejmeta se pri
boljši družini na hrano. Glasovir na raz-
polago. — Posebna soba.

Ponudbe pod „A. 1867“ na uprav-
ništvo »Slov. Naroda«. (1953-3)

C. kr. rudniški zdravnik in zobo-
zdravnik v Idriji

MUDr. Fr. Karfík

bivši sekund. zdravnik deželne bolnice in
asistent porodniške šole v Ljubljani

se je vrnil

in ordinira zopet od 8.—9. ure do-
poldne in od 2.—3. ure popoldne.

Za zobe od 10.—11. uro dop.
„3.—4.“ pop.

Križanska trdnja. Ustanovljena l. 1860.
pristnega double-zlata. Te ure so vsled
sveje elegantne opreme jako priljubljene in vsakdo
jih rad nosi.

Cena z zavijem gld. 6.—.
Briljant-črne-jeklene damske ure, odprte, v jako
fini izpeljavi, gld. 7.—. K tem uram pri-
merne gosposke in damske verižice
iz double-zlata z obeskom gld. 1-50.
Pristna niklasta remontoir-ura gld. 3.—. Pristna
silberin-remontoir-ura z dvojnimi pokrovom gl. 5.—.
Razpošilja se po poštne povzpetju. Neugajajoče
se zamenja ali se denar vrne, zatorej ni rizike.

Jožef Spiering

na Dunaju, I., Postgasse št. 2 c.
Velik ilustriran cenik ur, verižic, prstanov itd.
gratis in franko. (1283-13)

Rokavice

iz tkanine,
glacé in pralnega usnja
dobre vrste

kakor tudi (2626-77)

kožice za snažiti

v različni velikosti po nizki ceni pri

Alojziju Persché

Pred škofijo 22.

Podpisani prosim g. z. trgovce in naroč-
nike, naj blagovolijo naslovljati pisma
in druge meni namenjene poštne pošil-
jke zopet na pošto Prestranek,
ne več v Postojino. (2023-3)

Jvan Žnideršič,

v Matenjivasi, pošta Prestranek.

2 trgovska učenca

s primerno šolske izobrazbo, sprejme

Anton Cvenkel, (2011-3)

trgovec v Št. Petru v Savinjski dolini.

Lepo meblovana

mesečna soba z balkonom

odda se s 1. septembrom t. l. v Židov-
skih ulicah št. 1, I. nadstropje.

Več se izve v I. nadstropji. (2039-1)

Boljše stanovanje

za dve deklici, v dobro rodbino,
se išče. Potrebuje se tudi glasovir.

Več pove upravnistvo »Slov. Nar.«.

Mesečno stanovanje

z dvema elegantno opremljenima sobama
se odda (1989-3)

na Tržaški cesti št. 45.

Učenca

krepkega, z lepo pisavo, če je mogoče
tudi nemščine zmožnega, poštenih staršev,
sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom

Vencelj Arko, Šmartno pri Litiji.

Absolvent trgovske šole

želi mesta v trgovini, posojilnici ali hra-
nilnici. (2019-3)

Ponudbe na upravnistvo »Slov. Na-
roda« pod „absolvent“.

Stavbišče

v najlepši legi na Tržaški cesti v
Ljubljani, v meri 33 154 m², proda v
celoti ali tudi v malih parcelah

Konrad Stöcklinger (2038-1)

Rimska cesta šte. 17.

CIRKUS ENDERS

Lattermannov drevored.

Danes v sredo, dne 27. avgusta

velika briljantna

predstava

z bogatim vspehom.

Začetek ob 8. uri. (2040)

Toplice cesarja Franca Jožefa

Laški trg

na južni železnici (postaja za brzovlake) 7 ur od Dunaja — Za
zdravljenje otvorjeno celo leto. (1879-6)

Sobe, v katerih se da kuriti in restavracija. Najtoplejši vir na Štajerskem (38 1/2° C).
Enako učinkujoče kakor Gastein, Pfäfers v Švici. — Največji komfort. —
Električna razsvetljava. — Dva prostora za tenis-igro. — Znatno prenovljeno
in izbojano. — Oglikokisline kopeli. — Izborna lega za pešene kopeli.

Topliški zdravnik: Med univ. dr. Rudolf Beck,

ta čas na Dunaju I., Haarhof 4

Lastnik:

Teodor Gunkel.

Zdaj se pije samo termalna voda iz vrelcev cesarja Franca Jožefa to-
plice. — Najboljša in najcenejša, ba-
kterij prosta, okrepčevalna pijača. — Skladišče za Dunaj in Nižje Avstrijsko pri

M. Willischnu, Dunaj, I., Führichgasse 10.

Naravnost na razpošilja oskrbnistvo cesarja Franca Jožefa toplic v Laškem trgu.

Največje, najhitreje ter najvarnejše vrste
velikanskih parnikov, ki vozijo

v Ameriko.

Hamburg-New York le 6 dni.

Vozne karte po najnižjih cenah za vse raz-
rede prodaja ter daje pojasnila točno in
brezplačno (1228-20)

oblastveno potrjena

agentura Hamburg-Ameriške linije

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 31
od južnega kolodvora takoj na desno.

